

GÖRÜNMEZ ADAM VE AMERİKA’NIN GELECEĞİ

Tahir YAŞAR¹

Geliş: 22.04.2021 / Kabul: 17.06.2021
DOI: 10.29029/busbed.925682

Öz

Kölelik tarihte uzun bir geçmişe sahiptir. İnsanoğlunun yaşamış olduğu en acı ve aşağılayıcı deneyimlerden biridir. Tarihin değişik dönemlerinde köle tacirleri bundan büyük kârlar elde etmiştir. Amerika kıtasının keşfi ile kölelik başka acılara ve insanlık dışı olaylara neden olmuştur. Burada 17. yüzyılın başlarında Afrika’dan iradeleri dışında gemilere doldurularak büyük çiftlik sahiplerine satılan insanların yaşamları kararır. Artık hiçbir söz sahibi olmayan köleler olarak efendilerine çalışırken bu sefer deri renklerine bağlı bir ırkçılıkla yüzleşirler. İnsanlığın büyük bir sorunu haline gelen kölelik ve ırkçılığa karşı birçok Amerikalı yazar, düşünür ve toplum önderi mücadele etmeye başlar. Bu mücadelede yer alan önemli kişilerden birisi de Başkan Lincoln’dur. İç savaş pahasına bile olsa 1865’te köleliği yasaklayan yasayı çıkarır. Yasalar önünde artık insanlar eşit olmuştur. Köleler özgürlüklerine kavuşur ve vatandaşlık haklarını zamanla elde ederler. Ama uygulamada büyük sorunlar yaşanır. Jim Crow yasalarıyla insanlar eşit sayılır ama bir arada yaşamaları engellenirken bazı vatandaşlık hakları da ellerinden alınır. İşte böyle bir dönemde Amerikalı siyahi yazar Ralph Ellison ünlü romanı “Görünmez Adam”ı yazar. Ellison, bu romanın kahramanını görünmez adam olarak adlandırır. Görünmez adam sadece kendisini temsil etmiyor mecazi olarak beyazlar tarafından sürekli aşağılanan ve göz ardı edilen siyah vatandaşları da temsil etmektedir. Eserinde siyah toplumun karşılaştığı tüm sorunları açık ve cesur bir şekilde dile getirir. Ancak bunu yaparken Ellison diğer siyahi yazarlardan farklı bir yol izler. O sadece sorunları anlatmakla kalmaz bu sorunlara çözüm de önerir. Ona göre çözüm, beyazların ve siyahların mutlaka bir arda yaşamayı kabullenmeleridir. Siyahların eğitim, kültür

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Siirt Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksek Okulu, Mütercim Tercümanlık (İngilizce) Bölümü, tahiryasar30@hotmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2174-7093>.

ve sanatsal becerilerle toplumdaki yerlerini almalarını önerirken kendilerini yanlış yönlere sevk eden kişilere uymamaları ve kimliklerini kaybetmeden saygın bir vatandaş olmak için çaba harcamaları gerektiğini ileri sürer.

Anahtar Kelimeler: kölelik, ırkçılık, yeni kıta, özgürlük, entegrasyon

INVISIBLE MAN AND THE FUTURE OF AMERICA

Abstract

Slavery has a deep background in history. It is one of the most inferior and bitter experiences of human history. In some decades of history, the slave traders have made great benefits in this way.

By the exploration of the America Continent, slavery has caused new pains and inferior issues. The lives of black African people who were burden into the ships without their desires and been sold to the owners of farms turned into significant troubles. While working for their owners, besides not having any rights, the slaves experienced racism due to their skin colour.

Many American writers, philosophes, society leaders began to struggle against slavery and racism, which became significant problems for humanity. One of those strugglers was President Lincoln. Even at the cost of civil war, he signed the law of freedom. Many slaves were free and got the right to citizenship, but they faced many problems during the application of the law.

Through Jim Crow Law, people were equal, but they had to live separately, and the blacks were not able to practice their citizenship rights. The American writer Ralph Ellison in such a period writes his famous novel INVISIBLE MAN. Ellison names his protagonist as the invisible man. The Invisible man represents not only himself but metaphorically all the black people consistently ignored by the whites. Ellison clearly and boldly puts forward all the problems that the blacks experienced. However, while writing about all of those problems, Ellison followed a different way than other black writers. He was not only expressing the problems but also suggested solutions for them. According to the author, all whites and blacks must accept to live together and embrace each other. Moreover, blacks had to take their natural places in American society, education, training, culture and art skills. Furthermore, they should try to be reputable individuals without losing their identities.

Keywords: slavery, racism, new continent, freedom, integration

Giriş

İnsanlık tarihinin en kara lekesi hiç kuşkusuz köleliktir. Kölelik insanların insan tarafından tıpkı bir mal gibi alınıp satılması, kişinin kendisi gibi bir insan olan birisi tarafından sahiplenmesi, özgürlüğünün o kişi elinde olması, bir köle olarak hiçbir söz hakkının olmaması, kendi öz dilini konuşamaması, karın tokluğuna efendisine hizmet etmesi olarak tarif edilebilir. Aslında bu tarif köleliğin anlatılması açısından eksik kalmaktadır ama bununla yetinelim. İnsanlık tarihi boyunca insanlar zaman zaman Dünyanın belli bölgelerinde iradeleri dışında özgürlüklerinden yoksul kılınmış, alınıp satılmışlardır. Dünya tarihinde alınıp satılan en önemli köle Hazreti Yusuf'tur. Ancak tüm köleler onun kadar şanslı olamamışlardır.

Dünya kölelik tarihine göz atıldığında bütün dünya milletlerinin geçmişinde bir dönem köleliğin var olduğu görülmektedir. Antik dönemde Yunan ve Romda kölelik yaygın olarak vardı. Ayrıca Mısır, Hint, Çin, Asur ve Türk medeniyetlerinde de köleliğin izlerine rastlamak mümkündür. Bu medeniyetlerde kölelerin yaşam şartları farklı faklı olmuştur. Bazılarında kölelik çok acımasız bir şekilde sürdürülürken bazılarında daha insani şartlarda sürmüştür. Ancak kölelik ticareti önemli ölçüde devam etmiştir. Bazı yerlerde köleler tarım da kullanılırken bazı medeniyetlerde daha çok ev hizmetlerinde kullanılmıştır. Köle ticareti yapılırken satışların devlete bildirilmesi yani devlet konturunda olması zorunlu olmuştur çünkü devlet ilgili tüccarlardan vergi almaktaydı. Dünyada her ırktan insanlar bazen kölelik esaretine düşmüşlerdir. Bunun nedeni savaşlarda esir düşmek, ülkelerin düşman istilasına uğrayıp insanların hürriyetlerinin ellerinden alınması ve köle tüccarlarının eline geçen genç kadın ve çocukların başka yerlerde satılması gibi nedenleri saymak mümkündür. "Ancak 16-18. Yüzyıllar boyunca Afrika kıyılarından Amerika'ya" (Taşbaş) zorla götürülen siyahların durumu köleliği başka bir boyuta taşımıştır.

Amerika Kıtasının keşfedilmesiyle birlikte kölelik başka bir boyut kazanmıştır. Bu keşif Avrupalıları yeni bir dünyaya taşıdı. Avrupa'daki ortaçağ kilise baskısından kaçarak yeni bir medeniyet kurmaya çalışan beyaz adam bir yandan kendi düzenini kurmaya çalışırken diğer yandan iki grup insana büyük acılar yaşattı. Yerleştikleri yeni kıtanın sahibi olan milyonlarca yerli kabileler yerlerinden, yurtlarından edilirken neredeyse soykırımı sayılacak katliamlarla yok edildiler. Bir taraftan yerli kabileler yok edilirken, diğer yandan elde ettikleri uçsuz bucaksız topraklarda çalıştırmak için insan gücüne gereksinim duydular. Bu iş gücü açığını karşılamak için milyonlarca Afrikalı siyahi insanlar zorla

gemilere doldurularak Amerika'ya taşındı ve büyük çiftlik sahiplerine satıldılar. Böylece her beyaz patronun kendisinin malı olan, rahatlıkla alınıp satılan, konuşma hakkı olmayan her emirlerine boyun bükten kölelere sahip oldu. Kısacası Avrupalı beyaz adam hem yerli Amerikalıları yok etmiş hem de Afrikalıları esir olarak köleleştirmişlerdir. Afrika'dan, Amerika'ya köle olarak getirilip satılan Amerika'da doğan çocukları da köle olarak kabul edildi. Başka bir deyişle Amerika doğumlu siyahların çocukları da özgür insanlar olarak kabul edilmemişlerdir. Böylece özellikle büyük çoğunluğu Amerika'nın güneyinde olmak üzere milyonlarca köle beyazların malı olarak hayat mücadelesi vermeye başlar. Ne yazık ki değişik merhaleler kaydeden kölelik 19 yüzyıla kadar sürdü.

Bu çalışmada Amerika'da köleliğin yasaklanmasından sonra bile Irkçılığın insanlara verdiği zararlar ve bu ırk ayrımına karşı verilen mücadelenin bir simgesi olarak ünlü siyahi yazar Ralph Ellison'ın "Invisible Man" adlı romanında sorunun net olarak dile getirilmesi ve buna karşı yapılması gerekenler yazarın bakış açısına göre ele alınmıştır.

1. Amerika'da İlk Köleliğin Başlaması

Aslında bazı tarihi kaynaklar "ilk siyahi insanlar 1619 ve sonrasında Kuzey Amerika kolonilerine gelip yerleştiği" (Mızrak,2) ve bu sıralarda kuzeyde köleliğin olmadığı ve siyahilerinde diğer insanlar gibi belli bir saygınlığının olduğu bahsetmektedir. Sosyolog Orlando Patterson "bu ilk dönemde farklı ırklar arasındaki münasebetlerin daha sonraki dönemlere göre daha yakın olduğunu"(Mızrak,2) belirtmiştir. Dolayısıyla köleliğin bu dönemden hemen sonra başladığı görülmektedir. Maalesef Beyaz Irktan olan Avrupalıların kıtada çoğalması ve yeni geniş araziler elde etmeleri büyük bir iş gücüne ihtiyaç duyulmasına neden olur.

Amerika'nın keşfiyle birlikte yeni kıtaya yerleşen Avrupa kökenli Amerikalılar yeni kıtanın esas sahibi olan Kızılderililer gibi yerleşik topluluklarla yaptıkları mücadelelerin sonunda çok büyük araziler elde ettiler. Özellikle güneyde kurulan büyük çiftliklerde çalıştırılmak üzere önemli miktarda insan gücüne sahip olmak gerekiyordu. İşte bu gücü karşılamak üzere Güney Afrika'dan Amerika'ya köle ticaretinin başladığı ve milyonlarca Afrikalı insanın memleketlerinde yakalanıp zincirlere vurularak zorla Amerika'ya götürülüp satıldıkları tarihi belgelerle ortaya konulmuştur.

17. yüzyılın başlarında kısmen köleliğin varlığı söz konusuysen aynı yüzyılın sonlarına doğru durum siyahilerin aleyhine değişti. Çünkü Amerika'ya

yerleşen Avrupalı koloniler hızlı bir şekilde köleliği yasallaştırır. 1750’de Amerika’daki kolonileri kapsayan kölelik yasası yürürlüğe girer. Bunun başlıca nedenlerinden biri kölelerin işgücü piyasasına çok daha ucuza bir maliyet sağlamasıydı. Artık kendilerine pahalıya mal olan sözleşmeli işçiler yerini köleler aldı. Bu yasalara göre köleler efendilerinin “bire taşınmaz malı” (Özgür) olarak kabul edildi.

“1619’da İngiliz Korsan gemisi White Lion Amerika’nın Chesapeake Körfezine Bir Portekiz gemisinden zorla alınan 20 Afrikalı Köleyi” (Simkins,1) indirmesiyle ufaktan başlayan kölelik ne acıdır ki gün geçtikçe çoğaldı, yasallaştı ve 1866 yılına kadar köle sayısı 10 milyonu geçti. Afrika kıyı devletlerinde tarlalarda köle tacirleri tarafından yakalanıp gemilere zorla bindirilen kölelerin büyük bir kısmı Amerika’ya varmadan yolculuk esnasındaki gayri insani şartlardan dolayı yaşamlarını yitirir ve Okyanus mezarları olur. Bu sayının “1.3 milyondan” (Simkins,2) fazla olduğu tarihi kaynaklarda vurgulanır.

Kölelik Amerika’da zamanla insanların ten rengine göre bir ırkçılığa dönüşmüştür. “Beyazlarla diğer renkli insanlar karşılaştırıldıkları zaman deri rengi üstünlük veya aşağılanma olarak anlamlandırıldı” (Görmez,2) Beyazlar üstün olmanın haklarına sahip olurken siyahlar aşağılanan, varlıkları kabul görmeyen, kendilerini ifade etme hakları olmayan insanlar olarak kabul edilmiştir. Dolayısıyla Amerikan halkını oluşturan büyük bir toplumun göz ardı edilmesi Ellison’un kabul edemediği bir durumdur. Kahramanımıza görülmez adam derken sadece ona denmiyor, siyah tüm toplum için bu ifadeyi kullanıyor. “Ben, maddesi, eti-kemiği, lifleri, sıvıları olan bir insanım; hatta bir aklım olduğu da söylenebilir. Görünmezim, anlıyor musunuz, sırf insanlar beni görmek istemedikleri için görünmezim.” (Ellison, s.7) Görüldüğü gibi kahramanımız içimizden biri ama insanlar onu ve onun gibi milyonlarca siyah insanı göz ardı ediyor.

Amerika’da köleliğin başladığı ilk günden başlayarak günümüze kadar, insanın onuruna ve haklarına ters gelen bu duruma karşı sürekli bir karşı mücadele olmuştur. Mark Twain, Ralph Elisson, gibi Amerikalı birçok yazar bu konuyu ele alan eserler yazarken Frederick Douglass, Nat Turner, Arraham Lincoln, Booker T. Washinton, Martin Luther King gibi birçok insan köleliğe karşı önemli mücadeleler vermişlerdir. Bilindiği gibi Başkan Abraham Lincoln Kölelik tarihinde bir mihenk noktasıdır çünkü istediği sonuçları hemen elde etmemiş olsa bile köleliği 1865 yılında resmen kaldırmıştır. Ancak kölelik ve ayırıcılık sisteminin izlerini sildirmek yüzyıllar almıştır.

Köleliğin kaldırılmasından sora köleliğin izlerini birden silmek insanlara istedikleri özgürlüklerini teslim etmek asla kolay olmamıştır. Özellikle güneyli eyaletler şiddetle köleliğin kaldırılmasına karşıydı. Okuma yazama oranın fazla olduğu Kuzey eyaletleri ekonomik ve teknolojik olarak Güneye üstünlük sağlamışlardı. Kuzeyde kölelik var olmakla beraber köleler daha iyi koşullarda çalıştırılıyordu. Kuzey köleliği kaldırmak isterken Güney hararetle karşı çıkmaktaydı. Bu nedenle köleliğin kaldırılması iç savaşa zemin hazırlamış ve büyük kayıpların verildiği savaşı Kuzey kazanırken en büyük sonucu Başkan Lincoln tarafından köleliğin kaldırılması oldu. Ama köleliğin tam olarak kaldırılması, siyahların beyazlarla aynı haklara kavuşması, köleliğin kaldırılması kararından sonraki dönemlerde değişik merhaleler kaydedilmiştir.

Özellikle Jim Crow yasasının çıkarılması ve bu yasanın yarattığı ortam büyük acılara neden olmuştur. Bu yasaya göre beyazlar ve siyahlar aynı haklara sahipti ancak aynı mekânlarda bulunmamak kaydıyla. Her ne kadar bu yasa siyahların topluma entegrasyonunu amaçladıysa da sonradan yapılan düzenlemeler tam bir ayrımcılık yaratmıştır. Yapılan düzenlememeyle siyahlar ve beyazlar aynı okullarda eğitim göremez, aynı sosyal alanlarda birlikte bulunamaz, evli olmayan siyah ve beyaz erkek ve kadınlar aynı apartmanda kalamaz, siyahlarla beyazlar aynı semtlerde ikamet edemez. Bu durum iki toplumun entegrasyonu sağlayacağına daha fazla ayrımcılık meydana getirdi. Siyahların yoksulluk içerisinde kalmasını sağlarken eğitim konusunda da eşitlik sağlayamıyordu. Dolayısıyla siyahlar beyazlarla eşit şartlarda yaşama haklarını elde edememiş oluyordu. Bunun dışında okuma yazması olmayan siyahların oy kullanma hakları yoktu.

“Birleşik Devletler Anayasasını ezberden okuması istendiğinde büyükbabamın hazırlıklı olduğu gibi. Sınavı geçerek hepsini bozum etmişti; ama yine de oy vermesini kabul etmemişlerdi ya.” Ellison, 295)

Bu nedenle milyonlarca siyah vatandaş demokratik haklardan yoksun kalıyordu. İnsanların aynı lokantalarda yemek yemeleri bile yasaktı. İşte tüm bu haksızlıkların ortadan kaldırılması için büyük siyasi ve hukuki mücadeleler verilmiştir. Günümüzde bile bu ayrımcılık konusundaki mücadele halan bazı alanlarda devam etmektedir. Özellikle son zamanlardaki emniyet güçlerinin siyah vatandaşlara olan davranış tarzı dünyada büyük tartışmalara neden olmaktadır. Nitekim 1930'lardaki ekonomik krizde işlerini ilk kaybeden, en fazla mağdur olanlar, açlık ve sefaletle karşılaşan insanlar siyahlar olurken şöyle bir espriye neden olmuştur “işlerini ilk kaybedenler ve nimetleri en son paylaşanlar”

(Kshamanidhi) terimi siyahlar için kullanılmıştır. Yasalar önünde her ne kadar eşit sayılsalar bile zor günlerde ilk kaybedenler onlar olabilmektedir.

2. Ralph Ellison ve Görülmez Adam

Aslen güneyli siyahi bir yazar olan Ellison Yaşamı Jim Crow döneminin tam olarak uygulandığı bir dönemde yaşamış ve Afro- Amerikan olan siyah insanların yaşamış olduğu sıkıntıları, haksızlıkları, aşağılanmaları ve uğradıkları ırk ayrımı sorununu dile getirir. Ellison, Görülmez Adam adlı eserini yazarken sadece bir sosyal eleştiri yapmamıştır. O bütün zorluklara rağmen artık Amerikalı birer vatandaş olan siyah insanların beyazlarla aynı hakları tam olarak paylaşılması, siyah ve beyazların birer eşit Amerikalı olması için çaba gösterirken, ayrımcılığa karşı iki ırkın sosyal entegrasyonun sorunların çözümü için vaz geçilmez olduğuna işaret etmiştir.

Ellison Görünmez Adam adını verdiği eserini kendi yaşamından ve deneyimlerinden yola çıkarak yazmıştır. Görünmez Adamın kahramanının belli bir adı yoktur. Olayları birinci şahıs ağzından anlatmaktadır. Bu adı mecazi olarak kullandığı bir gerçektir. Yazar bu adı hem kendisinin hem de ait olduğu siyah Afro-Amerikan vatandaşların hâkim yönetim ve kültür tarafından göz ardı edildiği, istek ve arzularının yerine getirilmediği, düşüncelerinin kabul görmediği, eşit sayılmalarının sadece kâğıt üzerinde olduğunu vurgulayarak kendi toplumunun artık bu haksızlıklara maruz kalmaması için mücadele ederken türlü olayların perde arkasını hayretler içerisinde izler ve öğrenir.

Yazar görünmezliğinin farkına belli bir yaşa geldikten sonra varır. “yirmi yıl kadar bir süre var olduktan sonra bu dünyada görünmezliğimi fark edinceye kadar canlı değildim sanki.” (Ellison,10) Görünmezliğini fark eden kahramanımız bir beyaza ait olan bir binanın bodrum katında 1369 lambayla aydınlatılmış bir odada yaşamını devam ettirir ama buna rağmen kimse tarafından fark edilmez. Bu kadar lambayla aydınlatılmış olmanın nedenini kendisi için ışığın ve aydınlanmanın ne kadar önemli olduğunu “hakikat ışıktır, ışıkta hakikat” (Ellison-11) şeklinde vurgulayarak ifade eder. Burada yazar yine ışığı yani aydınlanmayı mecazi olarak toplumsal aydınlanmanın ne kadar önemli olduğunu dolaylı olarak anlatmış oluyor. Kahramanımız zaman zaman toplumun içine çıkarak yaşadığı deneyimlerini okuyucusuna anlatmaktadır.

Yazar eserine daha önce yayınlattığı birinci bölümü Battle Royal adlı bölümüyle başlar. Bu bölümde kazanmış olduğu koleje gidebilmek için ilin ileri gelenlerinin katıldığı önemli bir toplantıya başarısının sırlarını anlatmak için

katılır. Ancak işler onun beklediği şekilde gitmez. Kendisi gibi gözleri biz bandajla kapatılarak getirilen siyahi gençlerle, beyazları eğlendirmek üzere ringe çıkartılır gözleri kapalı olarak birbirleriyle rast gele dövüşmeleri istenir. Korku ve panik içerisinde istemeyerek de olsa dövüşür ve dövüşten sonra o yorgun ve bitkin halleriyle kan ter içerisinde elektrikli bir halının üzerine atılan paraları ödül olarak toplamaları istenir. Haliya elektrik akımı verildiğini bilmeyen gençler paraları toplamak için atılır ancak bu sefer elektrik akımına kapılır. Büyük acılar içerisinde parayı toplarlar. Parayı almak istemeyen çocuklar zorla halının üzerine atılır. Bütün bu sıkıntılar içerisinde bile kahramanımız yapacağı konuşmanın önemli kısımlarını hafızasında tutmaya çalışır. Biryandan arkadaşlarıyla dövüşürken ve halının üzerine serpilmiş paraları toplarken bile konuşmasını hatırlamaya çalışır.

İlin belediye başkanı, okul müdürleri, zengin esnaflarının, kısacası tüm ileri gelenlerinin toplandığı otelin büyük salonu içki kokusu ve sigara dumanıyla kaplıdır. Katılımcıların tümü sarhoş ve ne yaptığını bilmez şekilde siyahi çocuklara bağırır, birbirlerine daha sert ve ciddi vurmalarını ister. Bu durumdan büyük bir haz alırlar. Nihayet eğlence biter. Kahramanımız konuşmasını yapmaya davet edilir. Bu durumda bile o halinden memnun olarak konuşmasını yapmaya çalışır. Konuşurken ağzı kanla doludur. O kanı yutarak sesini kalabalığa duyurmaya çalışır. Aslında kalabalığın büyük ekseriyeti kendisini dinlemektedir. Sadece kendisine eziyet olsun diye her defalarca “duyamıyoruz da yüksek sesle konuş” (Ellison) diye bağırır. Her seferinde o yorgun bitkin haliyle biraz daha yüksek sesle konuşmaya çalışır.

Konuşmasında kahramanımız genel olarak toplumsal sorumluluk konusuna vurgu yaparak sözlerini devam ettirmeye çalışır ancak bir keresinde yanlışlıkla “sosyal eşitlik” ifadesini kullanır. Salondaki izleyiciden büyük bir tepki alır. Sözlerini derhal geri alınmasını isterler. Yazar bu ifadeyi yanlışlıkla kullandığını söyleyerek özür diler. Tekrar toplumsal sorumluluk diye ifadesini değiştirir. Önde oturan bir beyaz adam: “Eşitlik sözü bir yanlışlıktı, eminsin, değil mi?” (Ellison, 33) diye teyit ettirerek “sen de yerini bilmelisin ve hiç unutmamalısın” (Ellisons.34) diyerek konuşmasını sonlandırmasını ister. Bu ifadeler bile o dönemde yürürlükte olan Jim Crow yasasının ne anlama geldiğinin bir açık delilidir. Ancak genç kahramanımızın vaz geçemediği bir değer vardır: okumak ve toplumda sorumluluğunu bilen bir birey olmak. Bu dövüş ve konuşma faslından sonra adsız kahramanımıza sadece kendisi gibi siyahların devam ettiği bir koleje gitmesi için bir burs hakkı verilir. Bu ödül her şeye rağmen kendisinin yaşamış olduğu aşağılanmaları unutturacak derecede mutlu eder.

Birinci bölümde şehrin ileri gelen kişilerini eğlendirmek için düzenlenen dövüş sahnesi boyunca bey izleyicilerin kullandığı ifadeler son derece rencide edici ve aşağılayıcıdır. “Bırakın şu koca Zenciye geberteyim. Bırakın şu kara o.. çocuklarını bana. Şu zencefil karası Zenci. Şu kara piç.” Ellison) gibi ifadeler son derece aşağılayıcı ve insanlık dışıdır. Bu ifadeler siyahi Afro –Amerikalıları aşağılamak için bilinçli olarak kullanılmaktadır. Huckleberry Finn’de Dilin Gücü adlı makalesinde Khdir “nigger-zenci” kelimesinin beyazlar tarafından Afro Amerikalı vatandaşları aşağılayıcı bir ifade olarak kullanıldığını belirtmektedir. “Onlar hala bu kelimenin negatif ve aşağılayıcı bir ima için kullanıldığını inanmaktadır.” (Khdir .73) Özellikle yukarıda görüldüğü gibi salonda bulunan beyazların bu kelimeyi aynı anlamda kullandıkları ve dolayısıyla büyük bir ırkçılık yaptıkları anlaşılmaktadır. Bu ima ve davranış şekli aslında gelecekte Amerika için hiçte hoş olmayan bir durumun işaretidir.

Kendisine verilen Eyalet Zenci Koleji bursu için son derece mutlu olan isimsiz kahramanımız büyük bir gururla okula kaydını yapar ve devam eder. Ama okulu bitirmesine bir yıl kala okulu destekleyen beyazlardan olan zengin iş adamı Bay Norton’nu Kolej’in müdürü emriyle okulun arabasıyla kampusu gezdirirken idarenin istemediği yoksul siyahların yaşadığı arka bölgeye gitmek durumunda kalır. Oraları görmek isteyen Bay Norton’dur aslında. Burada çok nahoş olaylarla karşılaşılır ve zorlukla kampüse dönerler. Bunu öğrenen Okul Müdürü Dr. Bledsoe onu okuldan atarak cezalandırır. Ancak Dr. Bledsoe tekrar okula dönebilmesi için New York’a gidip çalışması ve okul parası kazanması için bir fırsat verdiğini belirterek kendisine iş vermeleri için 7 (yedi) iş adamına referans mektubu hazırladığını ve bunları açmadan o iş adamlarına vermesi durumunda işe alınacağını söyler. Buna inanarak sevinçle mektupları alam isimsiz kahramanımız New York’a gider. O iş adamlarına mektupları takdim eder ancak hiç birisi kendisine iş vermez. Çünkü son mektubu verdiği iş adamını oğlu gerçeği kendisine bildiri. Mektupta bu gencin suç işlediği yasalara karşı geldiği onun için iş verilmemesini istendiği belirtilmiştir. Görünmez kahramanımız Dr. Bledsoe’un sahtekâr ve işbirlikçi olduğunu öğrenir.

İsimsiz kahramanımız New York gibi bir yerde işsiz olarak ortada kalmamak için işin başa düştüğünü anlayarak boya üreten bir fabrikada çalışmaya başlar ne ilginçtir ki Amerika’nın en beyaz boyasını üreten tüm çalışanlar siyahlardır. Bu sırada işini elinden alacağından korkarak yanında çalıştığı usta onu fabrikadan çıkarmaya uğraşır. Bunun için patrona şikâyet eder. Haklarını savunması gereken sendika işçileri bile onu ispiyoncu beller. Fabrikada olan bir patlamadan dolayı ağır yaralanır. Hastaneye kaldırılır. Orada da doktorlar onun

kobay olarak kullanır. Üzerinde deney yapar. Vücuduna yeni bir ilacı zerk ederek sonuçlarını anlamaya çalışır. Buna bile dayanır taburcu olur. İyiliksever yaşlı siyahi bir kadın oku sokakta baygın bulur ve evine götürür iyileşmesini sağlarken ona sürekli olarak siyahlar için mücadele etmesini ister. Bir gün Harlem'de iş ararken evlerinden hacizden dolayı zorla çıkarılan yaşlı bir siyah, kadının feryadını duyar. Orada toplanmış olan halka bir konuşma yaparak onları galeyana getirir. Kadının eşyalarını tekrar evine taşınmasını sağlar ve orada görevli olan polisleri geri gönderir.

İsimsiz kahramanımız icra memurlarını ve polisleri görevlerini yapamadan gönderdikten sonra oradan kaçıp kurtulmaya çalışır ama bu sefer Kardeşlik örgütünün lideri Jack kardeşe karşılaşır. Jack onu iyi bir konuşmacı olmasından dolayı Harlem'de halkla konuşarak oradaki olaylarda halkı doğru yönlendirmesini ve insanlar arasında iyi ilişkilerin gelişmesi için çalışmasını ister. İşsiz kalan kahramanımız iş bulabildiği hem de iyi bir ödeme yapıldığı için teklifi kabul eder. İyi bir konuşmacı olduğu için toplantılarda insanları sosyal entegrasyon açısından iyi yönlendirir. İkna edici konuşmalarıyla kısa sürede sevilen bir insan olur. Sürekli olarak siyahları kışkırtarak olay çıkarmaya çalışan Afro-Amerikan milliyetçisi kışkırtıcı Ras ve arkadaşlarına karşı mücadele eder. Sokak olaylarını bitirmeye çalışır. Onun bu olumlu gelişimini çekemeyen kardeşlik örgütünün onu Jack'a şikâyet eder böylece Harlem'deki görevinden alınıp Kadın haklarıyla ilgili toplantıları düzenlemek ve onların haklarını savunmak için toplantılar düzenlemek üzere uzaklaştırılır. Buradan uzaklaştırılırken kendisine örgütün emri olarak anlatılır.

Olayın kahramanı son derece iyi niyetli ve samimi olarak verilen görevleri yerine getirir. Ama karşılaştığı kişiler onun iyi niyetini, samimiyetini hep görmezden gelir. İstenilen yerlere koşar toplantılar düzenler. Aslında yaptığı toplantılarda konuşmaları ve hitabeti de gayet iyidir. İkna edicidir. Bu yüzden toplantılara katılanlar tarafından beğenilir. Ama onun çalışmalarını hep baltalayanlar engellemeye çalışanlar vardır. Bu tip kişiler yönetimde olan tiplerdir. Bunlar aslında birliği beraberliği istemeyenlerdir.

O Harlem sokaklarını dolaştıkça sokağın dolayısıyla ülkenin gerçekleriyle karşılaşır. Kendisinin deyimiyle "Amerika çok renkli bir ülkedir." (Ellison) Tüm bu renklerin bir arada yaşayarak birbirlerine gerekli olan saygıyı göstererek gerçek Amerika kurulup gelişebilir.

Ellison Görünmez adam adlı romanında çok değişik temalara değinir. Bu temalar aynı zamanda kahramanın mücadele alanını da belirlemektedir. Bu

temalara bakıldığı zaman roman kahramanın karşılaştığı anormal olaylar ve tüm iyi niyetine rağmen bazı güçler tarafından nasıl engellenmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Bu temalardan birincisi olarak yaşlı siyahların durumu ve yazara olan etkileri olarak ele almak gerekmektedir. Öncelikle yaşlı siyahlarda bir başkaldırı beklentisi hâkimdir. Bunun başlıca nedeni yıllarca köle hayatını sürmüş olmaları ve yaşamış oldukları kimliksiz, hakir, açlık sefalet ortamıdır. Bunların başında büyük babasının ölüm döşeğinde babasına yapmış olduğu vasiyettir.

“Oğul ben bu dünyadan göç ettikten sonra savaşı sonuna kadar götürmeni, hiç bırakmamamı istiyorum. Bugüne kadar söylemedim sana ama bizim hayatınız bir savaştır, bense doğduğum günden beri bir haindim. Yeni Kuruluş döneminde tüfeğimi elimden bıraktığım günden beri düşman ülkesinde bir casustum.” (Ellison,20)

Gelecek nesillere savaş vasiyet eder. Ellison bu vasiyeti bir lanet olarak görür çünkü onun istediği savaş değil tüm kötülöklere, ayrımcılığa rağmen o birliğı beraberliğı insanların bir arada yaşamasını benimsemelerini ve bir birine saygı göstermesini. Arzu ediyordu.

Adsız kahramanımızın siyahlar için mücadeleye devam etmesini isteyen bir başka kişi üzerinde deneylerin yapıldığı hastaneden çıktıktan son sokakta bayıldığında kendisini alıp evine götüren iyiliksever yaşlı siyah kadın Marry Rambo'dur. Seksen yaşını üzerinde olan bayan ona yardım eder, iyileştirir. Ama kendisinden istediğı şey “sizler hepiniz yol göstereceksiniz, dövüşeceksiniz de... Bunları daha çok da Güneyliler yapacak.” (Ellison, 239) Kahramanımız yaşlı bayanın evinde iyileşinceye ve bir iş buluncaya kadar kalır. Ama bayandan işittiğı şey hep aynı isteklerdir. Bu yüzden bir daha o eve dönmek istememe duygusu ağır basmaya başlar.

Karşılaştığı benzer olaylardan biri de Marry'nin evinden çıktıktan sonra Harlem'de yürürken karşılaştığı evleri haciz nedeniyle beyaz patronlar tarafından boşaltılan yaşları 87 civarında olan siyah karı kocadır. Evlerinin sokağı atılan tüm eşyaları değersiz çerçöp gibi sokağı saçılmış yardım diye feryat ederler. Orada toplanan özellikle siyahi halk haciz memurlarını dövmeye hazırlanırken kahramanımız araya girer. Yaşlı çifte yaşlarını sorar, 87 olduğunu öğrenince “seksen yedi yıl boyunca topladıkları şeyler tavuk barsakları gibi saçılmış karın üstüne.” (Ellison, 260) sözleriyle sanki bu kadar süre boyunca neler yaptınız sorusunu sorarak sorgular geçen bunca zamanı. Onlardan da duyduğu şey; “beyaz

adam düşmandır.” İfadesi olur. Kahramanımız onların ve tüm siyah ırkın içine düştüğü durumu açık olarak ortaya koyuyor. Onlara hak da veriyor. Ama çözüm sürekli sosyal eleştiri ve serzeniş değildir. Başka bir çözüm olmalıydı. Şahit olduğu olaylar aslında bir gerçeği yansıtıyor. Eşitlik ve özgürlük yasalarına rağmen siyahların durumu içler acıdır. Ancak sosyal bir eleştiri olarak sadece olayı tüm çıplaklığıyla ortaya sermek Ellison'a göre asla yeterli değildir.

Ralf Ellison eserinde ırkçı ayrımcılığın acı gerçeklerini tüm çıplaklığıyla dile getirirken sadece sosyal bir eleştiri yapmak amacında olmadığını, onun için kendisinden önce siyahların durumunu dile getiren yazarların olayı sadece bir sosyal eleştiri olarak dile getirdiğini ve kendisinin bu durumdan rahatsız olduğunu vurgular. ‘The World and the Jug’ adlı makalesinde bu duruma olan tepkisini bazı sorular sorarak dile getirir. Bu sorulardan birincisi “Şu bir gerçektir ki bazı eleştirmenler siyah Amerikalılarla karşılaştıklarında birden gelişmiş eleştiri silahlarını bırakır ya da bir üstünlük edasıyla oldukça ilkel ve anlamsız bir şekilde onlara doğrulturlar. Neden?” / Ellison) Bir başka soruda ise “Bize siyahların yaşam tarzlarını öğretmeye çalışanlar, onların yaşam tarzlarının gerçekten ne kadar renkli olduğunu neden öğrenmeye çalışmazlar?” (Ellison) Ellison her fırsatta aslında toplumda eşit muamele görmemelerine rağmen Afro Amerikanların kendilerine özgü bir kültürlerinin olduğunu vurgular. Aile yapıları, dansları, müzikleri hep kendilerine özgüdür. Allison'un o günkü Amerikan yönetimine, yazarlarına, beyazlara ve siyahlara Amerika'da yaşamakta olan tüm ırklara verdiği bir açık mesaj vardır. Bu mesaj herkesin rengine, kültürüne, diline inancına saygı duyulması, kabullenmesi ve bu çerçevede birlikte eşit vatandaşlar olarak fırsatlardan eşit olarak yararlanarak bir entegrasyonun sağlanmasıdır. Çünkü her toplumun diğerinden öğreneceği ve yararlanacağı ve öğreneceği çok şey vardır.

Ellison bu mesajı kendisi uygular. O yaşamı boyunca birçok Amerikalı yazardan yararlandığını ve değişik alanlardaki bilgi ve becerilerini onları okuyarak geliştirmiştir. O yine aynı makalesinde “insanların hayatta biyolojik akrabalarını seçme konusunda yapabilecekleri bir şey yoktur ancak sanat ve bilim açısından ceddini seçme olanakları vardır. Write bir akraba idi fakat Hemingway ata sayılır” (Ellison The Eorld And The Jug.140) Burada Write siyahların sorununu sürekli olarak sosyal eleştiri çerçevesinden ele alan siyah bir yazardır. Ama Hemingway Ellison'un hayatta çok çok şey öğrendiği bir beyaz yazardır. Anne Seidlitz Write ve Ellison'un karakterleri arasındaki farkı anlatırken “Write'm karakterleri, öfkeli, cahil ve anlaşılmaz iken Ellison'un karakterleri

eğitimli, anlaşılır ve kendinden emin kişilerdir. Tıpkı Görölmez adam gibi.” (Seidnitz, 1)

Ellison aynı makalesinde yaşamı boyunca birçok Amerikalı yazar ve sanatçıdan yararlandığını açıkça beyan eder ve bundan bir rahatsızlık duymaz. O Edgar Allan Poe'nun şiirlerinden hayal etmeyi öğrendiğini belirtirken, William Falkner'i güneyin en büyük yazarı olarak kabul eder. Ernest Hemingway'in yazma tekniğinde yararlandığını açıkça belirtir. Mark Twain, H. Melville çok okuduğu ve etkilendiği yazarlardır. Bunun yanında ünlü Jazz ustası Lois Amrstrong en çok dinlediği müzisyendir. Çünkü Jazz müziğinin namerleri özgürlüğü anımsatmaktadır. Burada görüldüğü gibi Ellison asla ırk ayrımcılığı yapmadan herkesten yararlanırken Amerika'nın yazar ve sanatçılarını kendisine ata olarak seçmiştir. Ona göre geleceğın büyük Amerikası ancak bu düşünce ışığı altında birliğini kurabilirdi.

Ellison'un eserinde ele aldığı önemli temalardan birisi kontroldür. Romanın kahramanı görölmeyen adam yaşadığı bir dizin deneyimden sonra yaşamının ve davranışlarını kendisinin iradesi dışında birilerinin kontrol ettiğini anlar. Sadece siyahların kabul edildiği koleje gidebilmek için şehir ileri gelenlerinin düzenlediği eğlence toplantısı ve yaşadığı insanlık dışı yaklaşımlar tamamıyla birilerini kontrolünde geliştirmiştir. Bunu düzenleyenler aslında asla Amerikan toplumunun birliğini beraberliğini düşünen kimseler değildir. Çünkü buradaki düşünce ırkçılık ve aşığılama temeline oturtulmuştur. Buna okuduğu lisenin yöneticileri ve şehrin yöneticileri de dâhildir.

Kolejde yaşadığı hiçbir şey onun arzusunun doğrultusunda gelişmemiştir. Oradaki kolej dekanı Dr. Bledsoe her şeyi kontrol eder gibi görünüyor ama kendisi de okula maddi destek sağlayan bir grup beyaz adamın kölesidir. Çünkü onlar tarafından yönetiliyor. Kendisi ikiyüzlü sadece çıkarlarını düşünen birisidir. “Pamuk tarlalarındaki en sersem zenci bile bilir ki, bir beyazı hoşnut etmenin yolu ona yalan söylemektir.”(Ellison, 134) diyerek beyazlar hakkındaki gerçek düşüncelerini kahramanımıza anlatırken diğer taraftan onu okuldan attıktan sonra tekrar okula kabulü için gidip çalışmasını ister ve çalışıp okul parası biriktirmek için New York'ta tanıdığı zenginlere kendisine iş vermeleri için referans mektupları yazar, kapalı zarf içinde verir. Kahramanımız büyük umutlarla ilgili adreslere mektupları sunar ama hiç birisinden olumlu cevap almaz. Nihayet son mektubu verdiği iş adamının oğlu ona gerçeği söyler. Mektubu kendisine verir okumasını ister. Tüm mektuplarda, bu mektubu getiren gencin asi ve tehlikeli olduğunu ve bu yüzden okuldan atıldığını vurgular. İş adamı Bay Emerson'a

yazdığı referans mektubunun son cümlesi çok çarpıcıdır. “Sizin naçiz kulunuz, A. Herbert Bledsoe.” (Ellison, 181) Bu mektup ve içeriği kahramanımızı hayretler içerisinde bırakır. Siyah toplumun önder ve aydın olarak gördüğü Bledsoe aslında ruhunu satmış, kimliğini kaybetmiş bir zavallıdır. Başkaları tarafından çıkarı uğruna kontrol edilen bir siyah.

Görülmez kahramanımızın karşılaştığı çok önemli bir kontrol mekanizması da Harlem'deki kardeşlik teşkilatıdır. İlk tanıştırıldığında çok inandığı bu teşkilat için bütün benliğiyle hizmet etmeye çalıştı. Harlem'de olay çıkaran grupları yaptığı ikna edici konuşmalarıyla yatıştırdı ve işleri yoluna koymaya çalıştı. Ancak kardeşlik teşkilatının bazı üyeleri onu kendi benliğini öne çıkarmak ve kendi propagandasını yapmakla suçladı. Örgütü idare eden Jack kardeş onu sürekli olarak bir yerlere sürerek kontrol altında tutmaya çalıştı. Onu sadece kendi emelleri için kullanıyorlardı. O ellerinde bir meta idi. “Ben yalnızca hammaddeydim, kullanılacak bir tabii kaynak. Norton'un ve Emerson'un burnu bir karış havada saçmalığından, Jack'in ve kardeşlik'in saçmalığına dönmüştüm, ikisi de aynı yola çıkmıştı.” (Emerson, 475) ifadeleriyle insanların kendisini nasıl kontrol ettiğini anlatır. Ancak kontrol bununla da bitmiyor. Kardeşlik'in liderleri olan Jack tarafından kendisine şu sözle hatırlatılır “Saptırma söylediklerimi. Hepimiz adına, düşünmeyi Komite yapar. Sen de konuşmak için kiralanmıştın.” (Ellison ,439) O gerçeği anladığında “kiralanmıştım. İşte o kadar kardeşçeydi.” Diyerek kendisinin kullanıldığını ve sürekli kontrol altında tutulduğunu ifade eder.

Kontrol'ün önemli simgelerinden birisi de Rinehard adlı kişide görmek mümkündür. Kısaca Rine denilen bu kişi Bazen bir piyangocu, bazen kumarbaz, gerektiğinde rüşvetçi, âşık, bazen de saygı değer peder olarak bilinir. O aslında kimliğini yitirmiş bir siyahtır. Beyazlar gibi yaşamak için kılıktan kılığa geçer. Oluşmamış bir olgunlaşmamış bir karaktere sahip ve her zaman kontrol altında tutulup kullanılacak bir tiptir.

Kendisini kardeşlik örgütüne adanmış olan genç, yakışıklı, güçlü Clifton da kardeşlik teşkilatından uzaklaştırılır. İdealist olan bu genç adam birden ortalıktan kayıp olur günler sonra görülmez kahramanımız onu sokakta oyuncak bebekler satarken bulur. O idealarından vaz geçmiş kölelerin simgesi olan oyuncak bebekleri satmaya dönmüştür. Bu durum görünmez kahramanımızı yüreğinden yaralar. Ne yazık ki Clifton polis tarafından vurularak öldürülür. Onu bu duruma sokan güya kardeşliği savunan teşkilattır. Görülmez kahramanımız bu

durum karşısında kardeşlik teşkilatın asıl görevinin kendisine anlatılan kardeşliği sağlamak değildir. Birilerinin emrinde sokakları kontrol altında tutmaktır.

Görülmezlik ve körlük eserde işlenen önemli temaların başında gelir. Bu temadaki görülmezlik mecazi anlamda kullanılmıştır. Özellikle Amerika'daki siyah toplum nüfusun önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Kölelikten kurtulup yasal vatandaşlık hakları edinmiş olmalarına rağmen Jim Crow yasalarının uygulandığı ülkede siyahların varlığı, beyaz Amerikalılar tarafından sürekli görmezden gelinmekte ve yok sayılmaktadır. Yazar somut olarak var olan bir toplumu görülmez adam karakteriyle birazda alaycı bir şekilde ele almaktadır.

“Ben görülmeyen bir adamım. Yo, Edgar Allan Poe’un peşini bırakmamış olan hayaletlerden biri değilim... Ben maddesi-kemiği, lifleri sıvıları olan bir insanım; hatta aklım olduğu da söylenebilir. Görülmezim, anlıyor musunuz, sırf insanlar beni görmek istemedikleri için görülmezim.” (Ellison,7)

Her halde o dönemde Amerika'daki ırk ayrımcılığını, aşağılanmayı bundan daha güzel anlatmak mümkün değildir. Bir insan için en onur kırıcı şey dili, kültürü, inancı ve ırkı nedeniyle hor görülmek ve insan yerine konulmamaktır. Ama bütün bunlara rağmen bu kötü gidişata karşı mücadele etmeye karar veren yazar “ben şikâyetçi değilim” (Ellison) der. İnsanların var olan bu kadar büyük bir toplumun görmemezlikten geliş olayını da körlüğe yormaktadır mecazi olarak. Hatta yukarıdaki sözlerden yazarın alaycı bir dil de kullandığı açıktır. “Hatta aklım olduğu da söylenebilir.” (Ellison,7) Sözleri hem alaysı hem iğneleyicidir. Siz hiç akli olmayan bir insan topluluğu gördünüz mü? Görülmez bir adam olarak gece sokakta yürürken sokakta yatan bir adama toslar adam sürekli olarak kahramanımıza küfreder, kahramanınız o kızgınlıkla bıçağını çıkarır adamın boğazını kesmeye niyetlenir. Tam bunu gerçekleştireceği sıradan aklına kendisinin görülmez olduğunu hatırlar. Belki bu adam kendisini görmemiştir deyip öldürmekten vaz geçer. Ertesi gün gazetede adamın saldırıya uğradığını soyulduğunu yazar. Kahramanımız alaycı bir üslupla “zavallı kör budalalar. Görünmeyen bir adam tarafından soyulmuş ha?” (Ellison) sözleriyle insanların anlaşılmazlıklarını dillendirir. Körlüğün simgesi olarak şehir ileri gelenlerinin eğlendirmek için gözlerinin bağlanarak gençlerin ringde bir birbirlerini vurduğu o aşağılayıcı sahneyi ve kardeşlik teşkilatının başında bulunan Jack kardeşin bir gözünün aslında görmediğini ama gerçek göz gibi görünen takma gözünü vermektedir. Körlüğün önemli simgelerinden birisi de kahramanımızın kendi deneyimidir. Çünkü Harlem’de yapmış olduğu bütün

çalışma ve başarılar ile dile getirmeye çalıştığı siyah halkın istekleri kardeşlik örgütü tarafından göz ardı ediliyor. Bu durum onu aslında sürekli olarak rahatsız eder ve sonunda kardeşlikten ayrılmaya ve hatta onu sorgulamaya başlar.

Ellison eserinde geçmişten yaşadığı son güne kadar siyah toplumun uğradığı tüm haksızlıkları, horlanmaları, yaşamış oldukları insanlık dışı davranışları tüm çıplaklığıyla ortaya sermektedir. Bunu büyük bir cesaretle yapmıştır. Onu cesaretlendiren şey ise onun bilinci, çok yönlü kişiliği bilgeliğidir. Amerikalı ünlü ustaları bilim ve sanat adına kendisine akraba saymasıdır. Onların eserlerini okumuş ve bir şeyi kavramıştır kendi kimliğini kaybetmeden kendisini ve mensubu olduğu siyah toplumun varlığını kabul ettirmeye çalışmak. Bir taraftan siyahların durumunu gözler önüne sermeye çalışırken siyahları da ülkenin birliği ve beraberliği, yasalara saygılı olmayı tavsiye etmekten geri kalmamıştır. “hayır, hayır, kara adamlar, kara kardeşler, böyle olmaz, biz kanunlara saygılı bir halkız- kolay kızmayan bir halkız!” (Ellison,258,259) ifadeleriyle Harlem’de insanları olaylardan uzak tutmaya yatıştırmaya çalışır. Çünkü o kardeşlik teşkilatının ideolojilerinde belirttikleri gibi Harlem’de huzuru sağlamak değil bilakis huzursuzluk çıkarıp insanları ayrımcılığa ve düşmanlığa sürüklemektir. O bu durumu anlarla geçirdiği süreçte anlamıştır.

Ellison okumak, öğrenmek ve kendisini topluma kabul ettirmek için ekinden gelen çabayı gösterirken Amerika’da yaşayan tüm ırkların bir birini kabul etmesi, entegre bir toplum olmalarını istemiş ve bunun için gayret etmiştir. Çünkü güçlü bir toplumun geleceği birlik ve beraberlikten, bir birlerini kucaklamaktan geçer. Siyahların da bu büyük topluma ayak uydurması için artık sürekli, bir serzeniş yerine, bilgi, kültür, bilim, ekonomik acıdan, okuyup aydınlanma açısından büyük bir gayret sarf etmeleri gerektiğini vurgulamıştır. “bizim biyolojik akrabalarımızı seçme olanağımız yoktur ama sanat ve bilim açısından bu imkânımız vardır” (Ellison) derken bunu ifade etmiştir. Ortak bir geçmiş güvenli, sarsılmaz bir ortak gelecek sağlar devletlere veya toplumlara.

Sonuç

Ellison yirminci yüz yılın ilk yarısında yaşamış bir yazardır. Afrika kökenli Amerikalıların özellikle Jim Crow yasalarını uygulandığı dönemde karşılaştıkları sorunları tüm çıplaklığıyla Görülmez Adam romanıyla gözler önüne sermektedir. Bunu yaparken kendisini aynı konuda eserler veren diğer Afrika kökenli Amerikalılardan ayıran bir düşünce sergilemektedir. O sadece sosyal eleştirinin sorunların çözüleceğine inanmayan bir yazardır. Sosyal eleştiri yaparken artık sorunlara bir çözüm yolunu da sunmak gerektiğine inanmaktadır. Afrikalı

Amerikalıların sayısı ülkede on milyonları aşmıştır. Bu insanları kavgaya, savaşa sürüklemenin yarar sağlamayacağına inanan yazar, Amerika’da yaşamakta olan tüm farklı toplumların ayırmacılığı bırakıp büyük Amerika’ya entegrasyon sağlanmasını tek çözüm yolu olarak görür. Bunu gerçekleştirmek için bir aydınlanma çağına ihtiyaç vardır. Beyazların mutlaka üstünlük ve büyüklük sevdalarından vazgeçmeleri gerektiğini, Amerika’da yaşayan tüm ırkları kucaklamak zorunda olduğunu vurgular. Buna karşılık siyah ırk milliyetçiliğinden vazgeçilip tüm siyahların bilinçli bireyler olması için eğitime, sanata, müziğe, spora, sosyal aktivitelere önem vererek kendi kimliklerini yitirmeden, ruhlarını Kışkırtıcı Ras gibi adamlara satmadan toplumsal entegrasyona geçmelerini ister. Eserinin sonuç kısmında belirttiği gibi:

“Amerika çok çeşitli ipliklerden dokunmuştur; ben onları görüyor, tanıyor ve öylece bakıyorum. Ülkemizin ya da herhangi bir ülkenin büyük gerçeği ‘kazanan hiçbir şey almıyor’ gerçeğidir... Hayat yaşamak içindir, kontrol edilmek için değil; insanlık ise, belli bir bozgunlukla yüz yüze, karşı karşıya devamlı oynayarak kazanılır. Kaderimiz tek; ama yine de çeşitli olmaktır. Bu bir kehanet değil tanımlamadır. Beyazların boyuna karalardan kaçması ve her gün biraz daha karalaşması; karaların ise beyazlığa can atması her gün biraz daha donuklaşması, rengini yitirmesidir” (Ellison, 540)

İnsanlar birlikte yaşamayı öğrenmelidir. Ülkenin ve tüm ülkelerin geleceği buna bağlıdır. Bir ülkede yaşayan tüm ırkların ırk, renk, din, dil ayırımı yapmadan birlikte yaşamayı kabullenmelidir. Ülkelerin geleceği buna bağlıdır. Bu nedenle Ellison ırkçılar hariç tüm yazarlar ve eleştirmenler tarafından evrensel fikirli bir yazar olarak kabul görmüştür. O geleceğin temelini atan bir yazardır. “Ellison Amerika’nın kendi adalet ve demokrasi rüyasını gerçekleştirmesi gerekliliği konusunda umutluydu.”(Warren,4)

Ellison’dan tüm dünya ülkelerinin ve aynı ülkede yaşamakta olan ırkların alacağı önemli bir mesaj vardır. İnsanların ırk ayırmacılığına düşmeden, kendi kimliklerini koruyarak kucaklaşmalı ve ülkelerinin geleceği için birlikte çalışmalı. Bu nedenle onun mesajı evrenseldir. Geleceğe de yöneliktir. Bugün dünyanın değişik bölgelerinde hortlamaya çalışılan ırkçı saldırıları göz önüne aldığımızda Ellison’un zamanımıza ne kadar hitap ettiğini görüyoruz ve hak veriyoruz.

Kaynaklar

ELLISON, Ralph (1941) Görülmez Adam, Çev: Mehmet H. Doğan,2. Baskı, İstanbul, İletişim Yayınları.

ELLISON, Ralph, www.studymode.com/subjects/ralph-ellison-s-the-world-of-the-jug-page1.html.

FEYERABEND, Paul (2015), *Bilimin Tiranlığı*, Çev. Barış Yıldırım, 2. Baskı, İstanbul, Sel Yayıncılık.

GÖRMEZ, Aydın (2018), Colourism in Ralph Ellison's Invisible Man, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Van.

KHDHIR, Soran Abdalla (2017), *The Power Of in Huckleberry Finn* Istanbul Aydın University, International Journal of Media, Culture And Literature, Year 3 -Isseu 1

MISHRA, Kshamanidhi (1991), *American Playwrihts of 1930's* Classical Publishin Cop. New Delhi

MIZRAK, Baransel (2020) *Amerika'da Ayırımçı Politikalar ve Siyahi Mücadele Tarihi*, İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi.

SEIDLITZ, Anne (2005), Ralph Ellison: An American Journey, <https://www.pbs.org/wnet/americanmasters/ralph-ellison-an-american-journey/587/>

SIMKINS, Cris (2019) Köleliğin Acı Kökleri: İlk Afrikalılar'ın Amerika'ya Ayak Basışının 400'üncü Yıldönümü. <https://www.amerikaninsesi.com/a/koleligin-aci-kokleri-ilk-afrikalilar-in-amerika-ya-ayak-basisinin-400-yildonumu/5051576.html>

TAŞBAŞ, Emre (2018), *Osmanlı Devleti'nin Ortadoğu'da Köle Ticaretini Engelleme Çışmaları*, Akademik İncelemeler Dergisi, 13/2: 119

WARREN. W. Kenneth (2018), *How Invisisble Man Eerily Foreshadowed the Events of Today*: www.bbc.com/.../20180606-how-invisible-man-eerily-foreshadowed-the-events-of-today